

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “บทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน กรณีศึกษาตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นการศึกษาลักษณะและบทบาทของของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน การศึกษาและวิเคราะห์การส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน ตลอดจนการศึกษาและเสนอแนวทางในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน โดยใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารต่างได้แก่ หนังสือ บทความ คำบรรยาย วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
2. การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Non-Structural Interview) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ที่สุด
3. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 4 ส่วน คือ

1. เจ้าหน้าที่ภาครัฐ คือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบและมีความเกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนโครงการพาคคนกลับบ้าน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า (คปต.ส่วนหน้า/ผู้แทนพิเศษของรัฐบาล) จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่จากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่จากสำนักงานยุติธรรมจังหวัดปัตตานี จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ปฏิบัติการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ระดับอำเภอยะหริ่ง (ศปก.อ) จำนวน 1 คน
2. ผู้นำชุมชน คือ ผู้นำท้องถิ่นที่ดำรงตำแหน่งตามระเบียบของกรมปกครอง กระทรวงมหาดไทย และผู้นำตามธรรมชาติในตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากกรมปกครอง จำนวน 3 คน และผู้นำธรรมชาติ จำนวน 2 คน
3. ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้านในตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี จำนวน 10 คน

4. ประชาชนทั่วไป ที่อาศัยอยู่ในตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี จำนวน 5 คน

สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้นเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชน ประชาชน ที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้านในตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี และประชาชนทั่วไป รวมทั้งหมด 25 คน

ตารางที่ 3 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์โดยภาพรวม

การกำหนดรหัส	เพศ	อายุ (ปี)	ตำแหน่ง	องค์กร/หน่วยงานต้นสังกัด
เจ้าหน้าที่ภาครัฐ				
เจ้าหน้าที่ภาครัฐคนที่ 1	ชาย	60	-	คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า (คปต.ส่วนหน้า/ผู้แทนพิเศษของรัฐบาล)
เจ้าหน้าที่ภาครัฐคนที่ 2	ชาย	52	เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการพาคคนกลับบ้านในพื้นที่ชายแดนใต้	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 ส่วนหน้า
เจ้าหน้าที่ภาครัฐคนที่ 3	ชาย	42	เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการพาคคนกลับบ้านในพื้นที่อำเภอยะหริ่ง	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 ส่วนหน้า
เจ้าหน้าที่ภาครัฐคนที่ 4	หญิง	45	เจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดปัตตานี	สำนักงานยุติธรรมจังหวัดปัตตานี กระทรวงยุติธรรม
เจ้าหน้าที่ภาครัฐคนที่ 5	ชาย	47	เจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการอำเภอยะหริ่ง	ศูนย์ปฏิบัติการอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี
ผู้นำชุมชน				
ผู้นำชุมชนคนที่ 1	ชาย	43	เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลตะโละกาโปร์	องค์การบริหารส่วนตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี
ผู้นำชุมชนคนที่ 2	ชาย	49	ผู้นำชุมชนในตำบลตะโละกาโปร์	กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
ผู้นำชุมชนคนที่ 3	ชาย	50	ผู้นำชุมชนในตำบลตะโละกาโปร์	กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
ผู้นำชุมชนคนที่ 4	ชาย	55	ผู้นำศาสนาในจังหวัดปัตตานี	สำนักงานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดปัตตานี
ผู้นำชุมชนคนที่ 5	ชาย	54	ผู้นำศาสนาในตำบลตะโละกาโปร์	-
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน				
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการคนที่ 1	ชาย	43	ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน	-
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการคนที่ 2	ชาย	47	ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน	-
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการคนที่ 3	ชาย	35	ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน	-

ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน (-ต่อ-)				
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ คนที่ 4	ชาย	42	ประชาชนที่เข้าร่วม โครงการพาคณกลับบ้าน	-
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ คนที่ 5	ชาย	48	ประชาชนที่เข้าร่วม โครงการพาคณกลับบ้าน	-
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ คนที่ 6	ชาย	52	ประชาชนที่เข้าร่วม โครงการพาคณกลับบ้าน	-
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ คนที่ 7	ชาย	50	ประชาชนที่เข้าร่วม โครงการพาคณกลับบ้าน	-
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ คนที่ 8	ชาย	40	ประชาชนที่เข้าร่วม โครงการพาคณกลับบ้าน	-
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ คนที่ 9	ชาย	32	ประชาชนที่เข้าร่วม โครงการพาคณกลับบ้าน	-
ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ คนที่ 10	ชาย	55	ประชาชนที่เข้าร่วม โครงการพาคณกลับบ้าน	-
ประชาชนทั่วไป				
ประชาชนทั่วไป คนที่ 1	ชาย	43	ประชาชนในชุมชนไทย พุทธ ของอำเภอยะหริ่ง	-
ประชาชนทั่วไป คนที่ 2	ชาย	46	ประชาชนไทยพุทธในพื้นที่ ตำบลตะโละกาโปร์	-
ประชาชนทั่วไป คนที่ 3	ชาย	37	ประชาชน ในตำบลตะโละกาโปร์	-
ประชาชนทั่วไป คนที่ 4	ชาย	53	ประชาชน ในตำบลตะโละกาโปร์	-
ประชาชนทั่วไป คนที่ 5	ชาย	48	ประชาชน ในตำบลตะโละกาโปร์	-

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร

ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หนังสือ บทความ คำบรรยาย วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาท แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับโครงการพาคณกลับบ้าน ตลอดจนศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมบทบาทของประชาชนจากงานวิจัยอื่น ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน ตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานีได้ต่อไป

2. การสัมภาษณ์

2.1 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Non-Structural Interview)

เป็นลักษณะของการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ด้วยการสร้างความเป็นกันเองในการสอบถามข้อมูล โดยผู้ศึกษาวิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมและสังเกตการณ์ร่วมในพื้นที่เพื่อสร้างความคุ้นเคยและเป็นกันเองกับประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา โดยทำการสอบถามข้อมูลในด้านต่างๆ ประกอบด้วย บทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน ทั้งในระดับบุคคลและระดับชุมชน สภาพปัญหาในการแสดงบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน ตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและรอบด้านของแนวทางในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้านในพื้นที่ตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่งจังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไป ผู้ศึกษาวิจัยได้ออกแบบการสัมภาษณ์โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-สกุล ตำแหน่งงานหรืออาชีพ และความเกี่ยวข้องกับโครงการพาคณกลับบ้าน

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับลักษณะและบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน

ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน อันนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคได้อย่างสร้างสรรค์และสันติ

3. การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การสนทนากลุ่ม จะดำเนินการจัดสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่ม ที่มาจากความสมัครใจของผู้ที่เคยให้การสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน จำนวน 4 คน และประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่งจังหวัดปัตตานี จำนวน 2 คน ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยเลือกผู้ช่วยวิจัยที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับกระบวนการจัดสนทนากลุ่มในประเด็นของการเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน ทำหน้าที่ผู้ดำเนินการ (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note taker) และผู้ช่วยเหลือ (Assistant) นอกจากนี้เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้เครื่องบันทึกเสียงตลอดการสนทนากลุ่ม ส่วนด้านสถานที่ในการจัดสนทนากลุ่มนั้น ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้ห้องประชุมของร้านอาหารครัวครูเจนจังหวัดปัตตานีในการดำเนินการ ซึ่งไม่มีเสียงรบกวนจากบุคคลอื่น และมีโต๊ะสำหรับประชุมเป็นพื้นที่วิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาทั้งในส่วน of ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ข้อมูลด้านแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและการพัฒนาสังคมโดยเกิดจากความร่วมมือของประชาชน โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ ตำราวิชาการ รายงานวิจัย บทความ วารสาร เป็นต้น

1.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายรัฐในการขับเคลื่อนโครงการพาคคนกลับบ้าน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนศึกษาถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนภายหลังการเข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน อันนำมาสู่แนวทางในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป โดยเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากศูนย์ปฏิบัติการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ระดับอำเภอยะหริ่ง (ศปก.อ) และข้อมูลจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.)

เมื่อได้กำหนดแหล่งค้นคว้าข้อมูลในเบื้องต้นแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอข้อมูลเอกสาร และนำมาตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมกับศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมให้เป็นปัจจุบัน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมกับทีมผู้ช่วยนักวิจัย จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์ (Interview) การได้มาซึ่งแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์นั้น ผู้ศึกษาวิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา โดยคัดเลือกแต่เฉพาะข้อมูลที่คุณค่าที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าใช้ได้เท่านั้น โดยใช้เกณฑ์ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 ท่านขึ้นไป นำไปใช้เป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเตรียมความพร้อมกับผู้ช่วยนักวิจัย โดยมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา การอธิบายประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ช่วยนักวิจัยมีความเข้าใจตรงกัน จากนั้นทำการประสานงานเพื่อแจ้งความประสงค์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ให้รับทราบโดยทั่วกัน ประกอบด้วย ศูนย์ปฏิบัติการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ระดับอำเภอยะหริ่ง (ศปก.อ), กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.), หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 42 และองค์การบริหารส่วนตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ในการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนประสานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการติดต่อขอสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ภายใต้ประเด็นที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ศึกษาวิจัยได้มีการจัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน จำนวน 4 คน และประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี จำนวน 2 คน ทั้งนี้ได้มีการประชุมชี้แจงการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทราบ และให้ผู้ช่วยนักวิจัยร่วมดำเนินงานจัดประชุมสนทนากลุ่ม และสรุปวิเคราะห์ข้อมูลการส่งเสริมบทบาทของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้านแต่ละองค์อย่างละเอียด

ซึ่งก่อนการจัดสนทนากลุ่มได้นั้น ผู้ศึกษาวิจัยจำเป็นต้องตรวจสอบคู่มือการจัดประชุมกลุ่มอย่างถี่ถ้วน ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus group)
2. นำร่างประเด็นที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่มให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. นำร่างประเด็นที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา ความถูกต้องของเนื้อหา โดยคัดเลือกแต่เฉพาะข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่ามีใช้ได้เท่านั้น โดยใช้เกณฑ์ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 ท่านขึ้นไป นำไปใช้เป็นข้อคำถามเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

4. นำประเด็นที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้านให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อสังคมชายแดนใต้

ดังนั้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ผู้ศึกษาวิจัยมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Interview) และโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำไปประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา

ผู้ศึกษาวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามแนวทางวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยกระทำภายหลังการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 ดำเนินการถอดเทปบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นบทสนทาระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล และเก็บข้อมูลในรูปเอกสาร

1.2 นำข้อมูลที่เก็บในรูปเอกสารมาวิเคราะห์ โดยการตีความพรรณนาและนำมาสร้างข้อสรุปเบื้องต้นเพื่อนำมาอธิบายความสัมพันธ์ของกลุ่มข้อมูลต่างๆ และคัดแยกข้อมูลที่ไม่ต้องการออก

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตีความ ผู้ศึกษาวิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่จัดหมวดหมู่แล้ว มาพิจารณาเชื่อมโยงกัน แล้วทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นแนวทางในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน

ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาวิจัยมุ่งเน้นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. ศึกษาลักษณะและบทบาทของของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน ตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี โดยพิจารณาถึงพฤติกรรมและการแสดงออกทั้งในระดับบุคคลและระดับชุมชนของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน ซึ่งศึกษาดูว่าภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้านแล้วนั้นประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง มีการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้นำประชาชนในสังคมได้อย่างไรบ้าง

2. วิเคราะห์ข้อมูลในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน ตำบลตะโละกาโปร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานีว่ามีอะไรบ้าง ปัจจุบันมีข้อติดขัดหรือเกิดปัญหาในการแสดงบทบาทหรือไม่ และวิเคราะห์ต่อไปอีกว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ภาครัฐ ผู้นำชุมชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป ควรมีการหนุนเสริมหรือผลักดันศักยภาพของประชาชนกลุ่มนี้ต่อการแสดงบทบาทการพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วมในทิศทางใดได้บ้าง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาสังคมชายแดนใต้อย่างสันติในเชิงขยายต่อไป

3. เสนอแนวทางในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน

2. การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล (Quality of data) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้คัดเลือกวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูลมาใช้ในการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล (Data triangulation) โดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะพิจารณาข้อมูลที่ได้มาว่า มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงไร ซึ่งก็จะตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานของข้อมูล กับข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ โดยได้จากการกระทำในแหล่งสถานที่ที่ต่างกัน แหล่งข้อมูลจากบุคคลที่ต่างกัน และได้มาซึ่งข้อมูลที่ไม่ใช้วันเวลาเดียวกัน ว่าข้อมูลที่ได้รับนั้นเหมือนกันหรือสอดคล้องกันหรือไม่ (สุภางค์ จันทวานิช, 2559)

การนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอผลการสัมภาษณ์จะนำเสนอในรูปแบบกรณีศึกษาซึ่งจะใช้การบรรยายเป็นกรณีไป โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาอธิบายถึงบทบาทการพัฒนาสังคมและสภาพปัญหาในการแสดงบทบาทการพัฒนาสังคม ตลอดจนศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้าน

ตารางที่ 3 วิธีการศึกษาและเครื่องมือที่ใช้ต่อกลุ่มตัวอย่าง

ประเด็นที่ต้องการศึกษา	วิธีการศึกษา	เครื่องมือที่ใช้	ผู้ให้ข้อมูล	ผลลัพธ์
1. ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพหาคณกลับบ้านมีลักษณะและบทบาทในการพัฒนาสังคมอย่างไร	-การสัมภาษณ์	แบบสัมภาษณ์	-เจ้าหน้าที่ภาครัฐ -ผู้นำชุมชน -ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพหาคณกลับบ้าน ตำบลตะโละกาโปร์ -ประชาชนทั่วไป	-ทำให้ทราบถึงลักษณะและบทบาทของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพหาคณกลับบ้าน
2. การวิเคราะห์การส่งเสริมบทบาทพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพหาคณกลับบ้านเป็นอย่างไร	-การสัมภาษณ์ -แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)	แบบสัมภาษณ์	-เจ้าหน้าที่ภาครัฐ -ผู้นำชุมชน -ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพหาคณกลับบ้าน ตำบลตะโละกาโปร์ -ประชาชนทั่วไป	-เข้าใจสภาพปัญหาในการแสดงบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพหาคณกลับบ้าน
3. แนวทางในการส่งเสริมบทบาทพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพหาคณกลับบ้านเป็นอย่างไร	-การสัมภาษณ์ -แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)	แบบสัมภาษณ์	-เจ้าหน้าที่ภาครัฐ -ผู้นำชุมชน -ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพหาคณกลับบ้าน ตำบลตะโละกาโปร์ -ประชาชนทั่วไป	-เกิดแนวทางในการส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพหาคณกลับบ้าน